

KÄLLMATERIAL

JAN NILSSON

HEMSKHETER

I HOGDAL, LOMMELAND

OCH TJERNÖ

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900 I VETTE HÄRAD BOHUSLÄN

15. BARNAMORD
BEGÅNGET: 1868
GÄRNINGSMAN: HEDDA ZACHARIASDOTTER
HEMMADOTTER PÅ ROSSÖ

Utdrag ur domboken från Vette Häradsrätt.
Innehåller alla ingående handlingar i aktuellt mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget Arkiv Digital, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på Arkiv Digitals hemsida.

Jan Nilsson

v281414.b3880

Sjette Rättegångsdagen

1868 den 27 Juni

No 91

Uti skrifvelse, som i denna månad till Domhafvanden anländt, har Kronolänsmannen C G Ljungqvist anmält, att han gripit och till häradshäktet i Strömstad införpassat hemmadottern Hedda Zachariasdotter från Rossö för barnamord; i anledning hvaraf ransakning med bemälda häktade blifvit utsatt att idag härstädes företagas.

Wid upprop af målet inställes den tilltalade af fångbevakningen i närvaro af Åklagaren, hvilken till en början inlemnar följande angående den tilltalade utfärdat prestbevis:

“Hemmadottern Hedda Zachariasdotter från Rossö, anklagad för barnamord och därför häktad, är född den 8 Augusti i Tjernö församling af derstädes ännu bosatta föräldrarne, hemmanegaren och Skepparen Zacharias Olsson och hans hustru Johanna Brita Jonasdatter. Hedda Zachariasdotter, som admitterades till Herrans Nattvard år 1859, har wistats hos sina föräldrar och icke tillförne varit för brott tilltalad. Hon eger försvarlig kristendoms-kunskap och åtnjuter medborgerligt förtroende, betygas

Skee Prestgård den 20 Juni 1868

Gust. Em. Petersson

v. P. l.”

Tillika inlemnar Åkl i bestyrkta afskrifter de af honom vid hållne polisundersökningar förda protokoll, hwilka äro af följande lydelse:

“Afskrift: Protokoll hållet vid etc: Litt A

Angående sina föregående lefnadsomständigheter berättar den tilltalade: att hon är född på hemmanet Rossö den 5 Augusti 1844 af föräldrarne Zacharias Olsson och Johanna Brita Jonasdatter, hvilka båda lefva och ega 1/18 mtl Rossö, som de sjelfva bebruka, hvarförutan fadren drifver skeppsfrakt; att hon alltid varit hemma hos sina bemälda föräldrar; att hon lärt sig läsa tryckt stil och att hon, som ej lärt skrifva, äfven kan läsa skrift, ehuru klent; samt att hon ej förr warit rådd med barn eller för brott tilltalad.

Beträffande nu åtalade brottet uppgifver den tilltalade: att sedan hon den 24 Augusti 1867 haft köttsligt umgänge med en mansperson, hwars namn hon dock ej vill namngifva, hade hon under påföljde hösten förmärkt att hon skulle blifva moder, dock utan att hon, som först i början af Januari detta år eller vid trettondagsafton tydligen kände att det barn, hvarmed hon var hafvande, hade lif, för någon yppade detta sitt tillstånd. Under de närmaste två månaderna kände hon fortfarande på barnets rörelser att det lefde, men då hon derefter ej kunde förnimma något lif hos barnet och hon i följd deraf hoppades helt och hållet kunna fördölja sitt hafvande tillstånd genom att vid barnets nedkomst undångömma detsamma uppflyttade hon straxt före sista påskhelgen eller i början af April månad uti en å vinden warande enskild, med eldstad försedd kammare, der hon sedermera, intill dess hon af Åkl häktades, ensam tillbragte nätterna, hvaremot hon om dagarne var nere och biträdde vid förefallande arbeten. Förlossningen, hvilken hon trott skola inträffa något sednare än som skedde, försiggick den 20 sistlidne April vid pass kl 10 eller 11 f.m. uppe å vinden eller loftet. Efter att förut på morgonen hafva varit nere och biträdt vid hushållsbestyren, men fått känna owanliga plågor i magen och

ryggen, hvilka läto henne förmoda att födslotiden var inne, hade hon för att förhemliga barnförlossningen, vid åttatiden uppgått på windskammaren och derstädes samt på winden uppehållit sig intill dess barnförlossningen å ofvanuppgifna tid försiggick å sistnämnda stället, der hon då war i stående ställning. Hon mottog fostret med händerna medan hon stod på en golfvet utbredd trasa eller skynke; och sedan hon gjort sig förvissad derom, att fostret saknade allt lif, inlindade hon fostret i nämnda trasa och gömde detsamma bakom en å winden stående födesbinge, der hon lät fostret qvarligga till samma dag vid pass kl 8 eller 9 på aftonen, då hon i hemlighet tog fostret derifrån och, medhafvande detsamma, rodde ett stycke ut på den vid hennes belägna vik af saltsjön, der hon medelst en liten sten, af vid pass en knytnäfves storlek, nedsänkte fostret, hvilket till könet warit en gosse och ej missbildadt, efter hvad hon vid sjelf av förlossningen förmärkte. Huruvida fostret haft fullt utbildade naglar å händer och fötter samt hår å hufvudet säger hon sig ej kunna uppgifva, emedan hon till följe af sitt upprörda tillstånd vid förlossningen ej eftersett detta. Wid tiden för fostrets nedkomst var ingen hemma af öfriga husfolket, som utgöres af hennes förut nämnde föräldrar samt 4 syskon Martin, Emanuel, Hilmer och Julia, af hvilka de 3ne sistnämnda ännu äro barn. Fadren hade 8 dagar förut begifvit sig till Fredrikstad i Norge för att hemta brädor och modren hade den 20 April på morgonen begifvit sig till det i grannskapet belägna ht Långö, för att besöka sin der boende gifta syster Olena Jonasdotter, hvarest syskonen för tillfället uppehöll sig säger hon sig ej känna, men antager att de 3ne minsta varit nere vid hafsstranden, der fadrens roddbåt af några främmande karlar reparerades.

Omedelbart efter det hon i trasan inlindat fostret och lagt detsamma bakom födesbingen å winden, nedgick hon i dagligstugan för att ej, genom fördröjd bortewaro, wäcka någon misstanke om hvad under wistelsen å winden förefallit. Wid hennes återkomst till dagligstugan war densamma tom på folk, men efter en kort stunds wäntan inkommo såväl modren som de 3 minsta syskonen i rummet, utan att hon hwarken då eller sedermera för någon af dem omnämnde, hwad under deras berörda bortawaro hade passerat å winden; och för att afleda alla misstankar derpå deltog hon under dagens lopp i måltiderna samt sysselsatte sig med strumpstickning och annat tillfälligt arbete i rummen på nedre botten till dess qvällsmålen var intagen samt föräldrarne och syskonen gått till hvila, då hon uppgick på windskammaren och, efter en kort vistelse derstädes, vid 8 eller 9 tiden begaf sig till saltsjön och derstädes på sätt, hon här ofvan berättat, nedsänkte sitt framfödda foster, hvarefter hon jemväl begaf sig åter till windskammaren och lade sig derstädes att sofva, utan att under berörda färd hafva blifvit någon peron warse. Den 21 April uppstod hon kl mellan 5 och 6 på morgonen; och sedan hon twättat sig sjelf, nedgick hon i köket och rengjorde såson wanligt de under förutgångne dagen begagnade matkärnen, hvarefter hon vid 8 tiden utgick och uppehöll sig vid pass 1/4 timme bakom en föräldrarne tillhörig bodbyggnad. Under vistelsen derstädes kom efterbörden, som hon, utan annans biträde, äfven inlade i en trasa och nedgräfd i jorden vid boden. Efter återkomsten till dagligstugan sammanträffade hon der genast med modren, utan att denna dervid erhöill något meddelande om bortavaron eller anledningen till densamma. Under återstående delen af dagen deltog hon i förefallande göromål inom huset, äfvensom i måltiderna. Natten till den 22 April tillbragte hon ensam på windskammaren och uppstod påföljande morgonen kl mellan 5 och 6, hwarefter hon sysselsatte sig med tillfälliga hushållsbestyr tills vid pass kl 1 på dagen, då hon, som kände sig fullkomligt återställd efter barnsörden, begaf sig till en samma dag hållen auktion å kommunisterbostället Ingelseröd, derifrån hon kl vid pass 10 på aftonen hemkom, i sällskap med sin moderbroder Henrik Jonasson samt Anders och Samuel Larssöner i Rossö. Den 23 April hemkom fadren från sin omnämnda resa till Freriksstad, utan att hon då eller sedermera

gifvit honom den minsta del om ifrågakomna fostrets nedkomst eller omständigheter dervid. Efter det hon en dag i början af innevarande månad genom ordningsmannen Henrik Jonasson i Rossö erhållit tillsägelse från Åkl, att låta undersöka sig hos barnmorska, gjorde hon ej detta, utan förmådde i stället pigan Amalia Eriksdotter i Långö att i hennes namn och ställe inställa sig hos barnmorskan Andersson här i staden, hvilken äfven utfärdade bevis, hwarigenom hon fritogs från att hafva nedkommit med något foster.

Efter det Åkl meddelat, att den tilltalade efter all sannolikhet nedkommit med sitt foster å sednare tid, än hon här ofvan uppgifvit, äfvensom att den tilltalade ej sänkt sitt foster å angifna stället i saltsjön, helst hon för fostrets döljande förut för honom uppgifvit flera andra ställen, som blifvit med noggrannhet undersökte, utan att fostret på något af dessa ställen kunnat anträffas, bedyrar den tilltalade, att hwad här ofvan inför Rätten uppgifvits är med sanningen öfverensstämmande och att hon nu finner, det hon gjort illa genom att med falska uppgifter missleda Åklagaren med afseende på stället för fostrets undandöljande.

Den tilltalades moder Johanna Brita Jonasdatter, hvilken på Åkl kallelse vid Rätten tillstädekommit, höres utan ed och säger sig till en början sakna all kännedom derom, att den tilltalade, som alltid varit boende i föräldrahemmet, varit hafvande med barn eller nedkommit med något foster och att hon ej har hört något rykte derom vara i orten gängse, men medgifver derefter, i anledning af Åkl framställda frågor, att hon sistl andag påsk genom hustrun Beata Jonasdatter i Långö hörde det rykte, att den tilltalade skulle befinna sig i hafvande tillstånd, och att detta rykte vidare meddelades henne genom bref, som Efraim Olsson i Rundö den 22 sistlidne April lät genom ordningsmannen Henrik Jonasson i Rossö aflemna i hennes hem, men att hon, som båda gångerna tillfrågade den tilltalade om ryktet egde någon grund, ej vidare fäst sig vid ryktet, då den tilltalade bedyrade, att detsamma saknade all grund, och hon sjelf ej kunde på den tilltalade upptäcka några tecken, som gäfvo sannolikhet åt ryktet. När och hwarest den tilltalade undkom med sitt ifrågakomna foster säger Jonasdtr sig ej känna; och hon har ej heller kunnat förmärka, att den tilltalade under innevarande års vår varit besvärad af någon sjukdom och därför måst hålla sig vid sängen. Widare meddelar Jonasdtr, i anledning af henne påställda frågor; att hon med sin man Zacharias Olsson har fem ännu lefvande barn, den tilltalade, samt Martin, Emanuel, Hilmer och Julia; att samtliga barn alltid vistats i föräldrahemmet; att hon och mannen under innevarande års winter och vår ej haft något lagstadgadt tjenstehjon i huset; att mannen den 20 sistlidne April varit borta på en sjöresa söderut med bräddor, som sonen Martin förut hemfragtat från Fredriksstad i Norge; att hon, som den 20, 21 och 22 sistlidne April lät reparera den wedbåt, hvarmed mannen wanligtvis brukar segla, genom Anders Eriksson i Rossö samt Olof Sörensson och Nils Andersson på Långö, den 20 April vid pass kl 8 på morgonen för anskaffande af smör till bemalde 3ne arbetskarlar, hvilka under arbetet på båten fick kosten af henne, men tillbragte nätterna i egna hem, begifvit sig till sin syster Beata Jonasdatter på Långö, från hvilken hon samma dag, något före kl 11 på f.m. hemkom; att hon, som vid hemkomsten från Långö fann den tilltalade sitta inne i dagligstugan å soffan, sysselsatt med strumpstickning, ej känner hwarest barnen under hennes bortavaro uppehållit sig eller hwad de derunder företagit sig; att hon, såvidt hon minnes, efter återkomsten från Långö varit hela dagen i den tilltalades sällskap; att hon ej ihågkommer hwad klockan varit, då hon och barnen den 20 April om aftonen gått till hvila, men att hon antager att det såsom vanligt vid den tiden på året skett vid pass kl 10; att hon den 21 April om morgonen ej förmärkt att den tilltalade, hvilken hade sitt sofläger å

windskammaren, aflägsnat sig från boningshuset och varit en stund borta; samt att hon ej kunnat förmärka något owanligt i den tilltalades utseende eller uppförande under 20 April och följande dagar.

Härefter anhåller Åkl om förhör med tvenne till i dag inkallade vittnen, Greta Hansdotter och Amalia Eriksdotter på Långö, hvilka äro härstädes; och som jäfsanledning emot vittnena ej förekomer eller kan utrönas få de aflägga sanningseden, efter erinran om hwars wigt de höras vid serskilda företräden, berättade:

1. Greta Hansdotter; i enlighet med följande, af vt ingifna attest, som uppläses:

“Wittnesattest

En dag i weckan förra söndagen den 7 uti innevarande månad, vt vill minnas att det var en Torsdag, fick vt, som tjenar såsom pigga hos den tilltalades moster Olena Jonasdatter och hennes man Isak Olsson i Rossö, besök af den tilltalade, hwilken under tillkännagifvande att hon skulle sjöledes resa in till barnmorskan Andersson här i staden för att anskaffa bevis derom att hon vore fri från det i orten gängse rykte, att hon vore med barn, bad vt vara henne följaktig till staden och hjälpa henne vid rodden. Wt efterkom ock den tilltalades berörda anhållan. Då de voro hitkomna till staden bad den tilltalade, hvilken föregaf sig hafva ondt om tid och skola under vistelsen i staden besöka läkaren, vt på i hennes ställe till Barnmorskan Andersson och, under uppgift att heta Hedda Zachariasdatter från Rossö, begära barnmorskans bevis derom, att hon ej vore med barn eller såsom hon sade “att hon icke lagade tills wt efterkom då äfven denna den tilltalades begäran och erhöll då i den tilltalades namn af barnmorskan Andersson det bevis, att hon ej kunde yttra sig, huruvida den tilltalade blifvid lägrad med barn under de sista 3 eller 4 weckorna, men att hon emellertid fritoge henne från att wara med barn från längre tid tillbaka. Efter nämnda bevisets erhållande begaf vt sig ut i staden och sammanträffade utanför Apothekeket med den tilltalade, som då fick mottaga beviset, hvarefter vt och den tilltalade genast anträdde hemfärden. Wt, som säger sig före omvittnade tillfället hafva hört personer yttra, att den tilltalade skulle vara med barn, kan för sitt åtgörande, att i den tilltalades namn utverka omvittnade beviset från barnmorskan Andersson, ej förmås lemna något annat skäl, än att hon dervid handlat af enfaldighet.

Berättelserna, upprepade utur protokollet, vidkännas af vittnena, hvilka fordra ersättning för inställelsen under uppgift att wara boende 1 1/2 mil aflägst från tingsstaden.

Åkl, hvilken finner vt Amalia Eriksdotter hafva varit ostadigt i sin berättelse och därför böra hänvisas till sin själasörjare för undervisning om vittnesedens wigt, anhåller om uppskof för vidare bevisnings förebringande; hemställande Åkl tillika, huruvida det ställe i saltsjön, der den tilltalade nu uppgifvit sig hafva nedsänkt sitt ifrågavarande foster, bör efter den tilltalades egen utvisning undersökas för fostrets tillrättafående.

Utslag

HRn finner nödigt föreskrifva, ej mindre att det ställe i saltsjön, der den tilltalade säger sig hafva nedsänkt fostret, varder af Åkl efter den tilltalades utvisning genom dragning eller på annat lämpligt sätt undersökt, än ock att den tilltalade varder af ortens t.f. provincialläkare besiktigad för att, så vidt möjligt, af tecken å hennes kropp må finnas, om hon födt fostret på uppgifna eller annan tid; och som vt Amalia Eriksdotter i Långö ej kunnat förmås uppgifva giltig grund för sitt åtgörande, att i den tilltalades namn inställa sig hos barnmorskan Andersson här i staden och förskaffa sig omvittnade bewiset, utan

anledning än att antaga, det hon eger upplysningar, som hon för Rätten undanhåller; alltså warder, med Amalia Eriksdotters förevisande till presterskapet för att om edens heliga vigd förhöras och underrättas, ransakningen utställd att härefter åter förekomma å Lördagen den 18 instundande Juli kl 10 f.m., med föreläggande för Amalia Eriksdotter, vid vite 10 Rdr rmt, ej allenast att inom en vecka härefter anmäla sig hos sin själasörjare för berörda ändamål och att hörsamma de kallelser till särskilda religionsförhör, som presterskapet må meddela, än ock att vid ransakningens återföretagande för att ånyo höras, medhafvade från presterskapet bevis om sin kändedom af edens värde; åliggande Åkl att vid nästa tillfälle hos Rätten sig infinna, försedd med bevis om tillgänglige vittnens inkallande.

Emellertid skall den tilltalade af wederbörande fångförare uttagas från häradshäktet härstädes och afföras på den tid, som Åkl må uppgifva, till det ställe vid saltsjön, der föreskrifna eftersökningen af fostret skall ske, hwarefter hon afforslas till häradshäktet vid Hede att afbida besigtningen af t.f. provinvcailäkaren; och kommer hon att från Hede arrest av wederbörande fångförare i Tanums härad till Uddevalla Kronohäkte, att der afbida ransakningens återföretagande härstädes.

v281414.b3890

DB No 91 Litt A

Afskrift

Protokoll hållet vid Polisförhör med Hemma Dottern Hedda Zachariasdotter från Rossö i Tjernö socken den 10 Juni 1868

Sedan ryktet spridt sig, att Hemmadottern Hedda Zachariasdotter från Rossö varit hafvande och lagt fostret å lön, inställde sig undertecknad i hennes hem, för att med henne i anledning deraf, anställa Polisförhör, dervid hon erkände och berättade att hon omkring den 20 April eller i slutet af samma månad innevarande år fick missfall eller en kött bit utan lif, hvilken hon lade i ett hängfly norr om boninghuset, inlindadt uti en ylletrasa; att hon icke för någon upptäckt sitt hafvande tillstånd, af föregifven orsak, att såväl den som lägrat henne, som hennes bror och fader varit sjuka och hon under tiden nedkom med fostret en dag, som alla voro utgångna, utan att hon derunder kände sig sjuk; erkännande jämväl, att hon, då hon den 2 dennes skulle, på tillsägelse af ordföranden i Tjernö sockens Kommunal stämma, gå till barnmorskan för att undersökas, sänt annan person i sitt ställe och derefter begagnat det af barnmorskan för denna utfärdade bevis, för att dermed vederlägga det rykte som bragt henne till föremål för denna Polisundersökning.

Vid den undersökning, som af Barnmorskan Andersson i Strömstad å Hedda Zachariasdotter, verkställdes Söndagen den 2dra dennes, befanns enligt Hedda nu gjorda uppgift, något litet orörlig.

Nu förevisade Hedda den framfödda köttbiten, hvilken inlades i en kruka, som öfvertäcktes med papper och förseglades med Nämndemannens Efraim Olssons i Rundö sigill.

Vidare förekom ej.

Som ofvan

C G Ljungqvist

Förestående protokolls riktighet bestyrkes
Efraim Olsson Oscar Halvardsson
Rundö Rundö

Afskrift

Protokoll hållet vid ytterligare Polisförhör med hemmadotter Hedda Zachariasdatter från Rossö å Tjernö socken, på Rossvik den 16 Juni 1868

I närvaro af Herr G M Planck (?) och fjerdingsman Johannes Ifvarsson i Tjernö berättade Hedda Zachariasdatter nu, att hon i ? eller omkring den 29de Augusti sistlidet år blef hafvande. Straxt efter trettonde tiden kände hon att fostret hade lif och förmärkte detta fortfarande omkring två månader eller till början af Mars; derefter hon icke kände någon rörelse af fostret, som hon utan vidare plågor framfödde den 20de April, och då ensam i huset, inlindade i en trasa och kastade i det förledes gårdag utan framgång ytterligare undersökte utvisade "hängfly".

Efter något betänkande bekände Hedda att hon ofvannämnda dag i den omnämnda trasan inlagt fostret tillika med en sten samt rodde derefter ut på fjorden och i närheten af hemmet sänkte ned alltsammans; bedyrande fortfarande att fostret icke hade lif vid födslen

Upprepat och erkänt
som ofvan

C G Ljungqvist

Närvarande

Gus Planck Johannes Ifvarsson

Med originalen likalydande betygas

Ex officio

C G Ljungqvist

v281414.b3930

DB No 91 Litt B

Wittnes atest

Att jag under den 18 och 19de Maj var hos Zacharias Olsson på Rossö och biträdde uti vårarbete då äfven Hedda arbetade och var rask till Hällsan så widt jag kunde förstå. Och sedermera kom jag händelsevis till samma ställe den 25te Maj då Hedda låg sän-
gliggande men hadde sinna gångkläder på sig då jag frågade Heddas moder huru det stod till med Hedda då hon svarade att hon är sjuk. Sedermera kom jag äfven dit till Zacharias Olsson den 29de i samma månad då jag blott var i köket och såg in genom dörren då jag såg Hedda sitta inne då hon såg mig helt annorlunda ut för minna ögon än hvad hon under den tiden då jag var där på arbete såg ut uti anseendet till sin hy men beträffande kroppsbyggnaden kunde jag icke ändring sjönja.

Långö den 26te Juni 1868

Greta Hansdotter

v281414.b3950

Sjunde Rättegångsdagen

1868 den 18 Juli

No 92

I öfverensstämmelse med HRns beslut den 27 sistlidne Juni, antecknad under nästförestående Nr i domboken, företages åter det till denna dag utsatta ransakningsmålet rörande häktade och kronolänsmannen C G Ljungqvist för barnamord tilltalade Hedda Zachariasdotter från Rossö; och härvid inställes den tilltalade i närvaro af Åklagaren och vt Amalia Eriksdotter från Långö, som från sin själasörjare inlemnar följande prestbetyg.

“På grund af Wette Häradsrätts etc Litt C

Efter det ordföranden anmält, att han anmodat t.f. Provincialläkaren A W Ihrfors om verkställande af den utaf HRn vid sista ransakningstillfället föreskrifna besigtning å den tilltalade, men ej ännu erhållit Provincialläkarens yttrande med protokoll deröfver, meddelar Åklagaren och Efraim Olsson i Rundö, att de, med biträde af Johannes Berntsson i Rundö, den 29 sistlidne Juni medelst vattenkikare med noggrannhet undersökt den vik af saltsjön, der den tilltalade, vid tillfället personligen inställd, föregaf att hon utlagt fostret, utan att dervid, oakadt allt på sjöbotten kunde ses med kikaren, något foster kunde å angifna stället eller dess grannskap anträffas; meddelade Efraim Olsson i Rundö tillika, dels att den tilltalades fader Zacharias Olsson och Joh. Berntsson i Rundö någon dag derefter med en här ifrån staden lånad dragg eller dragsocken för ifrågakomna fostrets tillrättafående förgäfves undersökt den af den tilltalade uppgifna vik af saltsjön, dels ock att bemälda Johs Berntsson sedermera lika fruktlöst medelst wattenkikare undersökt det af den tilltalade utvisade stället af saltsjön.

Den tilltalade påstår fortfarande, att hon sänkt sitt ifrågakomna foster å det ställe i saltsjön, som hon den 29 sistlidne Juni utvisade för Åkl jemte Efraim Olsson och Johannes Berntsson i Rundö.

Wt No 2. Amalia Eriksdotter i Långö höres härefter på sin i målet gångna ed, dervid Eriksdotter afgifver följande berättelse:

Den 2 sistlidne Juni vid pass kl 12 på dagen kom den tilltalade hem till vt och bad vt göra henne sällskap till staden, dit hon sade sig skola sjöledes färdas, för att få sig ett bevis derom, att hon ej war med barn, såsom folket sade. På denna den tilltalades förfrågan gaf vt ej annat svar, än “jag vet ej”, men då vts matmoder, som är den tilltalades modersyster, yttrade “då kan jag gå och mjölka”, aflägsnade den tilltalade sig genast under yttrande till vt “du kommer väl då”. Då vt efter en stund kom till den tilltalades hem yttrade den tilltalade “det var bra du kom, jag visste ingen annan att få med mig”. Genast derefter anträdde vt och den tilltalade, seglande, resan hit till staden, der de lade i land vid Watulandsbugten, utan att den tilltalade under segligen nämnde något om ändamålet för resan. Först då de skulle lemna båten uppkom samtal derom, dervid den tilltalade, som föregaf sig sjelf skola gå till Doktorn för erhållande af droppar mot sitt sjuka bröst, bad vt göra henne den tjensten och gå hem till Barnmorskan E Andersson här i staden samt under uppgift, att heta Hedda Zachariasdotter från Rossö, begära bevis derpå, att hon ej såsom folk sade, vore med barn. Då vt till en början satte sig emot den tilltalades berörda förslag, yttrade den tilltalade, att det gjorde detsamma hvilkendera af dem, som gingo till barnmorskan, emedan beviset alltid blefvo lika, men att hon ej medhann att för besöket hos Doktorn sjelf gå till barnmorskan; och då vt ej misstänkte något bedrägeri hos den tilltalade, lät vt förleda sig af hennes tal samt gick till Barnmor-

skan Andersson och fick af henne sådant bevis, som vt i sitt förra vittnesmål uppgifvit. Efter det vt erhållit beviset af Barnmorskan Andersson sammanträffade vt utanför Apotheket med den tilltalade, hvilken då mottog beviset, hvarefter de genast begåfvo sig till båten och seglade hem, Då vt under hemresan tillsade den tilltalade, att vt kände på sig, det hon gjort orätt med att efterkomma den tilltalades begäran om bevisets anskaffande från Barnmorskan Andersson, yttrade den tilltalade "det är ingen fara med det, tig du bara still, så skall jag tiga för mor och alla, och då skall ingen få weta det", hwarvid den tilltalade tillade "jag skall nog hoga på det någon gång", hvilket sistnämnda yttrande vt så uppfattade, som om den tilltalade ville gifva vt något för besväret med bevisets anskaffande. Wt, som från omvitnade tillfället sett den tilltalade endast vid kyrkan och eljest tillfälligtvis, har aldrig af den tilltalades utseende eller något yttrande kunnat sluta dertill, att han varit hafvande med barn.

Den tilltalade vitsordar sannfärdighet af Amalia Eriksdotters förestående vittnesmål.

Härefter framställer Åkl åtta nya vittnen, Mathilda Hagelin från Långö, Anna Maria Halfvarsdotter och Johanna Månsdotter från Rundö, Hedda Halfvarsdotter från Långö, Skraddaren Johs Hansson, Skomakaren Samuel Larsson och enkan Anna Andersdotter från Långö; och som jäfsanledning emot vittnena ej förekommer eller kan utrönas, få de aflägga sanningsed, efter erinran om hvars vigt de höras vid särskilda företräden, och berätta:

3. Mathilda Hagelin: Wt, som är gift och har sitt hem på pass 100 famnars afstånd från den tilltalades hem, sammanträffade tredje dag Påsk i år med den tilltalade utanför vts hem; och tyckte sig vt dervid finna af den tilltalades utseende, att hon då var i hafvande tillstånd. Sistlidne Christihimmelsfärdsdag eller 21 Maj och en söndag omkring 14 dagar dessförinnan sammanträffade vt med den tilltalade vid Tjernö; och båda gångerna föreföll det vt som om den tilltalade då ännu var i hafvande tillstånd. Derefter såg vt ej den tilltalade på nära håll förr än den 15 sistlidne Juni, men den tilltalade hade då ett helt olika utseende mot de föregående gångerna. Hon var då mycket blekare och smalare om lifvet. Wt, som förut ofta varit i den tilltalades hem, säger sig hafva upphört att aflägga besök derstädes, emedan vt hörde andra personer nämna, att den tilltalades föräldrar voro missnöjda på sina grannar till följe deraf att rykte uppstått derom att den tilltalade skulle vara med barn; anmärkande vt såsom en ovanlighet, att vittnet under den 26 och 27 sistlidne Maj sett förstugudörrarna på den tilltalades föräldrars hus stå stängda. Af hvad vitnet sålunda iakttagit, antager vt, att den tilltalade nedkommit med sitt ifrågakomna foster den 25 eller 26 sistlidne Maj.

Den tilltalade, som säger sig ej känna till, det förstugudörrarna till hennes föräldrars hus hållits stängda den 25 och 26 sistlidne Maj, vidblifver sin förra uppgift med afseende på tiden för hennes fosters nekomst.

Åkl vill hafva till protokollet antecknadt, att det lätt låter förklara sig hvarföre förstugudörrarna vid omvitnade tillfället hållits stängda, emedan man från förstugan kommer direkt in i dagligstugan, der den tilltalade lätt kunnat öfverrumplas af besökande, hvaremot besökande, om de kommo genom köket, lätt kunde derifrån afvisas eller den tilltalade undanskaffas.

4. Anna Maria Halfvarsdotter: Wt, som den 20 sistlidne April i något ärende besökte den tilltalades hem, sammanträffade då först i köket med den tilltalade, hvilken efter en

stund inkom i dagligstugan med kaffe, hvarpå den tilltalades moder trakterade vt och Anna Hansdotter i Rossö, som dervid jämväl var på besök hos den tilltalades moder. Den tilltalade, med hvilken vt varit bekant i många år, klagade då öfver tandverk, dervid hennes moder tillade, att den tilltalade varit ute och biträdt vid sandkörning på förmiddagen och att tandverken deraf blifvit svårare. Vid nämnda besöket var den tilltalade, hvilken vid tillfället var iklädd allenast en tunn verkunskjortel (?), mycket tjogg under bröstet samt brunstripig eller fläckig under ögonen, i pannan och omkring munnen, af hvilket allt vt med säkerhet slöt, att den tilltalade då ännu var i hafvande tillstånd. derefter såg vt ej den tilltalade förr än den 10 sistlidne Juni, men hon var då mycket förändrad till utseendet samt smalare omkring lifvet. Vidare meddelar vt, att den tilltalades moder vid omvitnade besöket den 20 sistlidne April yttrade, att hennes man var borta och berättelsevis låg i Strömstad och lastade brädor samt att hennes ena son var borta och drog ved, emedan hon väntade främmande arbetsfolk.

I anledning av näststående vittnesmål förklarar den tilltalade, att hon den 20 April på e.m. väl varit ute och biträdt sin broder Emanuel med sandkörning, men att hon minnes, det hon beklagat sig öfver tandverk.

5. Johanna Månsdotter: i enlighet med följande, af henne ingifna attest:

“Att jag under den 1sta och etc Litt D.

tilläggande vt Månsdotter, som är gift, att den tilltalade vid omvitnade tillfällena var mycket tjockare, än hvad hon nu är, och att hon då var brunstripig eller fläckig i ansigtet och pannan samt under ögonen och omkring munnen; meddelade vt tillika, att vt känner en del qvinnor, som under sitt hafvande tillstånd i ansigtet fått bruna striper eller fläckar, som försvunnit någon tid efter barnsörden.

6. Hedda Halfvardsdotter: Wt, som tjenar hos vt No 3 Mathilda Hagelin, var en dag i slutet af Januari månad detta år tillsammans med den tilltalade på en auktion, hvarvid vt tyckte sig finna att den tilltalade då var i hafvande tillstånd. Derefter sammanträffade ej med den tilltalade förr än en dag fjorton dagar efter Påsk, då vt mötte henne ett stycke från hennes hem; och slöt vt af den tilltalades utseende att då ännu var hafvande med barn. Hon var då tjockare om lifvet, än vid först omvitnade tillfället. Wt, som den 25 sistlidne Maj vid pass kl 4 eller 5 på e.m. från vts husbondefolks gårdsplan såg den tilltalade komma utifrån och gå in i föräldrarnes hus genom köksdörren, tyckte vt sig märka, att den tilltalades gång var sig olik. Hon gick sakta, liksom om hon varit sjuk. Dörrarna till förstugan voro den dagen emot vägen (?) tillstängda. Onsdagen den 27 Maj kom den tilltalades minderåriga syster Julia hem till vts matmoder för att låna brännvin; och då vt tillfrågade Julia, huru det stod till med den tilltalade, yttrade Julia, att den tilltalade väl var uppe då hon gick, men att hon vore klen och måste lägga sig om eftermiddagarna. Den 28 Maj såg vt från sitt hem den tilltalade vara utanför sina föräldrars boningshus, likasom för att sopa gården, men med sopningen blef ej mycket besväradt och hennes gång syntes vacklande. Den 30 Maj besökte vt den tilltalades hem och sammanträffade då jämväl med den tilltalade, hvarvid vt fann att den tilltalade var betydligt smalare omkring lifvet, än hon vid omvitnande tillfället fjorton dagar före Påsk. Vid nämnda besöket i den tilltalades hem var den tilltalade hes till rösten samt klagade deröfver, att hon varit klen hela våren, men att hoppades snart blifva frisk, emedan hon så skulle haft en stark näsblod.

Den tilltalade anmärker, att vt Hedda Halfvordsdotter måtte hafva misstagit sig på hennes utseende vid omvittnade tillfällena, emedan hon verkligen nedkommit med sitt foster å den dag, som hon sjelf uppgifvit eller den 20 sistlidne April.

7. Johannes Hansson: Då vt påskafton innevarande år var i den tilltalades hem för att förfärdigande af kläder tyckte vittnet, som hört det rykte vara i orten gängse att den tilltalade var hafvande med barn, sig finna att den tilltalade var sig olik i ansigtet mot hvad hon varit förut. Någon (dag) derefter besökte vt jemväl den tilltalades hem och såg jemväl den tilltalade. Derefter kom vt den 26 sistlidne Maj vid pass klockan 5 på morgonen till den tilltalades hem för att sy ett par byxor åt den tilltalades broder. Den tilltalades fader och syskon lågo då ännu till sängs; och då vt tillfrågade den tilltalades moder om den tilltalades vistelseort, yttrade modern att den tilltalade varit henglig och sjuk några dagar och låg jemte system Julia på loftskammaren. Wid sjutiden kom den tilltalade sjelf ner i dagligstugan och var sedermera nere i rummen hela tiden vittnet var der eller till kl 12 eller 1 på dagen, så widt vt minnes. Den tilltalade, hvilken då var hes, sade sig hafva blifvit sjuk deraf, att hon varit ute och dragit wed samt blifvit wåt om benen. Efter hvad vt tyckte sig märka var den tilltalade tjockast om lifvet vid besöket om påskaftonen.

8. Samuel Larsson: Ett tillfälle omkring fjorton dagar eller något mera före sista pingsten, då vt var i den tilltalades hem för att förfärdiga skodon, kom den tilltalades moder af någon anledning att nämna, det bref anländt från Efraim Olsson i Rundö med under rättelse att den tilltalade skulle vara med barn, hvarvid modern tillsade, att mannen sagt, det Efraim det Efraim Olsson ej hade så mycket att sköta med saken, om det än hade så illa varit. Huruvida vt Johanna Månsson var tillstädes vid omvittnade tillfälle ihågkommer ej vt.

9. Anna Andersdotter: i enlighet med en så lydande attest:

“Omkring den 9 April detta år etc Litt E

tilläggande vt att vt, som såg den tilltalade vid besöket i hennes hem den 10 April, derefter sammanträffade med henne hos hennes modersyster Olena Jonasdotter i Långö på pingstdagen eller annandag pingst; och att (vt) tyckte sig märka, att den tilltalade vid sistomvittnade tillfället var blekare och klenare, än hon varit den 10 April.

10. Ellika Brita Carlsdotter: Tisdagen efter sista trefaldighetssöndag eller den 9 sistlidne Juni kom vt till den tilltalade för att begära något matvaror. Den tilltalade var då ej hemma utan med sin syster Julia till Efraim Olsson i Rundö efter hvad hennes hemmarande moder uppgaf; och omtalade modern dervid tillika för vt, att den tilltalade hade fått missfall och att fostret varit så litet som två knutna näfvar tillhoppa, utan att modren dock angaf tiden för den tilltalades nedkomst med fostret. Under förutgångne April och Maj månader hade vt för betling varit några gånger i den tilltalades hem, dervid vt ibland såg den tilltalade, som dock alltid begagnade krinolin, så att vt ej kunde märka någon ovanlighet i hennes växt. Deremot var den tilltalade då gulstripig eller gulfläckig i ansigtet, hvilket hon nu ej är.

Berättelserna, upprepade utur protokollet, vidkännas af samtliga vittnena, hvilka fordra erättning för inställelsen under uppgift, att vara boende 1 1/2 mil aflägsa från tingsstaden.

Den tilltalades syster tioåriga Julia, hvilken på Åkl kallelse nu är tillstädes för hörande i målet, säger sig ej hafva den minsta upplysning att lemna i saken; och sedan Åkl meddelat, att han inkallat Julia, emedan hon någon gång under våren skall hafva yttrat för andra barn, att hon hört barnskrik hemma i huset, förklarar Julia, att hon hwarken hört något barnskrik i sitt hem eller derom fällt något yttrande.

Härefter förekallas den tilltalades moder, Johanna Brita Jonasdatter, hvilken är bland tingsmenigheten tillstädes; och förklarar Jonasdatter, i anledning af henne påställda frågor att hon ej ihågkommer, huruvida vt Nr 4 Anna Maria Halfvordsdatter varit i hennes hem den 20 sistlidne April och dervid trakterats med kaffe eller att hon tillsagt Halfvordsdatter, det den tilltalade förut på dagen varit ute och biträdt vid gruskörning samt fått tandverk; att det väl är möjligt att hon den 25 sistlidne April yttrat till vt No 5 Johanna Månsdatter, att det anginge ingen om den tilltalade finge 1 eller 2 barn, då de ej skulle komma till fattigvården till last, men att hon i öfrigt bestrida Johanna Månsdatters vittnesmål; att hon ej ihågkommer, det vt No 6 Hedda Halfvordsdatter var hos henne på besök den 20 sistlidne April; att den tilltalade straxt före sista påskhelgden började tillbringa nätterna ensam uppe på loftskammaren, som ej var försedd med någon eldstad, utan att Jonasdatter dock kan förmås uppgifva något annat skäl för den tilltalades uppflyttning till loftskammaren, än att hon, Jonasdatter åsyftad, gick dit upp och lade sig; att den tilltalade, på sätt som vt No 7 Johannes Hansson berättat, varit sjuk den 26 sistlidne Maj, men att denna sjuklighet, enligt den tilltalades egen uppgift, wålats af en vid waddragning åsamkad förkylning; samt att Jonasdatter väl omtalat från vt No 10 Ellika Brita Carlsdatter, att den tilltalade fått missfall, men att Jonasdatter, som aldrig sjelf sett fostret, grundat sin berättelse om dess storlek på den tilltalades egen uppgift.

Den tilltalade vitsordar Johanna Brita Jonasdatters nästberörde uppgifter.

I afvaktan på t.f. Provincialläkarens yttrande i anledning af den utaf honom å den tilltalades kropp verkställda besigtning samt för inkallande af nya vittnen begär åklagaren nytt uppskof i ransakningen.

Utslag

I afbidan på t f Provincialläkarens yttrande i anledning af den utaf honom å den tilltalades kropp verkställda besigtning samt på det Åkl må framställa vidare bevisning varder ransakningen utsatt att härefter ånyo förekomma å Lördagen den 8 instundande Augusti kl 10 f.m., då Åkl har att åter tillstädeskomma, försedd med bevis om tillgänglige vittnens inkallande; Kommande den tilltalade att under tiden förvaras å Kronohäket i Uddevalla, dit hon skall insändas.

v281414.b3960

DB no 92 Litt C

På grund af Wette Häradsrätts beslut den 27 Juni 1868, har jag med Amalia Eriksdotter från Långö anställt förhör och funnit henne hafva kännedom om Edens betydelse samt menedens våda, hvarjemte jag anser mig böra om henne lemna följande meddelanden: Amalia Eriksdotter visste väl, att hon handlade orätt, då hon hos barnmorskan uppgaf falskt namn, ty hon har ofta sedan och straxt efter bevisets erhållande känt fruktan och oro; men om hon förmenats vilja nedanhålla Rätten några upplysningar upplysningar, så anser jag grunden till en sådan förmodan vara att söka i hennes tillfälliga rädsla vid förhöret, och är jag fullt öfvertygad, att om hon i enskilt förhör får inför Domaren meddela hvad hon vet och sedan detta offentligen erkänna, så skall ingen upplysningen undanhållas, som skäligen af henne kan fodras. Amalia Eriksdotter, nu i tjenst hos Isak Olsson på Långö af Tjernö församling, är född den 8 December 1843 och välfrejdad, betygas

Skee prestgård den 6 Juli 1868

Gust. Em. Petersson
v. P. l.

v281414.b3990

DB no 92 Litt D

Att jag under den 1ste och 2dr April detta år var hos Zacharias Olsson på Rossö för att biträda i Brödbakning då Heddas moder berättade att en annan granqvinna hadde tillsagt Heddas syster Julia att Hedda skulle få reda på lägermannen och taga ut lysning till Prästen så att de kunde få slut på det ryktet som var utspritt angående Heddas hafvande tillstånd, nemligen att hon var med barn. Och tyckte jag då vid detta tillfälle finna att Hedda verkligen var mera ovanlig både i anseende till kroppens tjocklek samt hennes bleka kind emot hon förut har varit.

Sedan kom jag händelsevis till Heddas hemvist den 25 April, då äfven Skomakaren Samuel Larsson på Rossö var tillstädes, då fråga var om det brefvet som hadde kommit från Rundö. Och hwarvid Heddas moder yttrade "att dett icke kunde angå varken Rundö eller någon annan om Hedda fick en eller 2 (barn var naturligtvis meningen) emedan de icke ärnade lägga dem fattigvården till någon last". Fadren Zacharias var och vid detta tillfälle inne i samma rumet, men om han hörde hvad som sades vet jag icke och var Heddas utseende i alla delar lika då som vid föregående tillfällena eller den 1ste och 2dra April alt hvad jag kunde tyckas. Wt har länge varit bekant med den tilltalade

Widare kan jag ej berätta i denna sak men är ganska villig att besvara de frågor Häradsrätten kan akta nödigt mig föreställa.

Rundö den 18de Juli 1868

Johanns Månsdotter

v281414.b4010

DB No 92 Litt E

Omkring den 9de April detta år fick jag bud från Heddas moder genom en yngre dotter Julia att jag skulle komma dit som och skedde den 10de i samma månaden. Då jag kom dit frågade modren om någon spågumma hadde varit hos en närboende granne och spådd att här på Rossö skall finnas en flicka som icke hadde mer än 6 wicker till hon skulle föda barn, då jag betygade det var osanning. Då jag svarade att som i frågan skall jag tala om hvad den omryktade spågumman sade att hon hadde varit inne här på stället eller på detta ställe som den hafvande flickan var och berättade att hverkligheten var att hon icke hadde mera än 6 veckor till hon skulle föda barn. Och att den samma såg så ledsen ut antingen längte hon göra nogot ant eller hadde hon en stor sorg och att alt detta sades utan att bruka någon spåmedel. När jag hadde berättat detta svarade modren att dels var ej Hedda inne då denna gumma var här och dels har Hädda sagt att du (vittnet) skall icke få någon beställning hvarken här eller hos Heddas morbroder. Widare har jag ej att berätta men är villig besvara de frågor som Häradsrätten kan akta nödigt mig föreställa.

Rossö den 18de Juli 1868

Anna Andersdotter

v281414.b4040

Åttonde Rättegångsdagen

1868 den 8 Augusti

No 93

Då till fortsatt handläggning företages det från den 18 sistlidne Juli uppskjutna och under nästförestående nummer i domboken antecknade ransakningsmål rörande häktade och af Kronolänsmannen C G Ljungqvist för barnamord tilltalade Hedda Zachariasdotter från Rossö, inställdes den tilltalade, i Åklagarens närvaro, af fångbevakningen.

Ordföranden föredrager till en början följande, honom från tillförordnade provincialläkaren, Herr Doktor A W Ihrfors, tillhandakomna besigtningssprotokollet med utlåtande:

“År 1868 d 30 Juni etc

Litt F

Åklagaren anhåller om förhör med att till i dag inkalladt vittne, Anders Eriksson i Rossö, som är vid Rätten tillstädes; och som jäfsanledning emot vittnet ej förekommer eller kan utrönas får detsamma aflägga sanningsed, efter eriran om hvars vigt vittnet höres och uppgifver följande berättelse:

Den 21 sistlidne April infann sig vittnet i den tilltalades hem, för att drifva en hennes fader Zacharias Olsson tillhörig wedbåt. Detta arbete, som verkställdes å Rundölandet, der wedbåten var upplagd, warade hela den dagen och den närmast följande, hvarunder vittnet intog sina måltider om morgnar och kvällar uti den tilltalades hem, men midags och aftonmålen blefvo tillförda vittnet till det ställe på Rundö landet, der wedbåten reparerades, efter hwad vittnet vill minnas af den tilltalades tvenne minderåriga syskon. Emanuel och Julia. Dessa qvarstannade medan maten intogs af vittnet och ibland något längre för att åse arbetet å båten, men vittnet lade emellertid ej märke till huru länge de åt gången qvarstannade. Det ställe på Rundölandet, der wedbåten reparerades, ligger midt emot den tilltalades hem, på andra sidan om en liten wik af saltsjön, hvilken vik

innehåller en bredd af vid pass 1000 alnar. Wid nämnda arbetet å wedbåten biträddes vittnet af Olof Sörensson och Nils Andersson på Långö, hvilka intogo sina måltider på lika sätt som vittnet. Wittnet samt Olof Sörensson och Nils Andersson tillbragte under berörda arbete för den tilltalades fader ej någon enda natt i hans hus, utan gingo de efter der intagen qvällsmål till egna hem och lade sig. Under vts omnämnda besök i den tilltalades hem hörde vt aldrig den tilltalade eller någon af hennes hemmavarande anhöriga fölla något yttrande med afseende på hennes hafvandetillstånd, men förut hade vt hört det rykte var i orten gängse, att hon befann sig i hafvande tillstånd. Den 22 April, då vt i den tilltalades hem intog sin qvällsmål, var den tilltalade ej hemma utan, såsom hennes moder sade, å en auktion på kommunisterstället Ingälseröd, hvaremot vt samma dags morgon samt nästl förutgången dags morgon och afton, medan vt intog sina måltider, såg den tilltalade, utan att dock vittnet, som tyckt henne vara sig lik, af hennes utseende kunde sluta dertill, att då var eller nyss förut varit med barn. Ej heller har vittnet vid något annat tillfälle kunnat förstå, att den tilltalade befunnit sig i hafvande tillstånd. Uppläst och vidkändt.

Wittnet fordrar ersättning för inställelsen under uppgift att wara boende en och en half mil aflägsse från tingsstaden.

Sedan den tilltalade förklarar sig ej hafva något att tillägga uti sin om förloppet vid åtalade brottet afgifna berättelse samt ytterligare bedyrat, att hon nedkommit med sitt ifrågakomna foster den 20 sistlidne April, anhåller Åklagaren om nytt uppskof med ransakningen på det han må komma i tillfälle att för hörande i saken inkalla ej mindre den tilltalades fader, Zacharias Olsson i Rossö, hvilken nu skall vara hemkommen från en sjöresa, än ock åtskillige nya vittnen, bland hvilka Åklagaren uppgifver Olof Sörensson och Nils Andersson i Långö samt barnmorskan E Andersson här i staden.

Utslag

Med bifall till Åklagarens anhållan utställes ransakningen att härstädes åter förekomma å Lördagen den 29 uti innevarande månad, klockan 10 förmiddagen, då Åklagaren åligger tillstädeskomma och visa, att han till sagde dag inkallat den tilltalades fader, Zacharias Olsson i Rossö, uppgifne vittnena Olof Sörensson, Nils Andersson och E Andersson samt de ytterligare vittnen, hvarpå han må ega tillgång; kommande den tilltalade att under tiden förvaras o Kronohäktet i Uddevalla, dit hon skall insändas.

v281414.b4040

DB Nr 93 Litt F

År 1868 den 30 Juni förrättades af undertecknad å Hede gästgifvaregård på anmodan af Domhafvanden i Wette härad besigtning å häktade pigan Hedda Zachariasdatter, tilltalade för barnamord.

Af de upplysningar, som vunnits vid rannsakingen inför Wette Härad's Rätt, inhemtas att Hedda Zachariasdatter från Rossö uppgifvit sig hafva den 20 sistlidne April kl 10-11 f.m. nedkommit med ett dödfödt gossebarn, hvilket hon samma dag på aftonen skall hafva nedsänkt i en utanför hennes hem varande vik af saltsjön, och hvilket barn sedermera ej kunnat tillrättaskaffas; att anledningen ej saknades till det antagande, att Hedda Zachariasdatter ej på den af henne uppgifna tid utan sednan eller i slutet af Maj skulle framfödt sitt foster. Härad's Rätten har i följd häraf föreskrifvit det Hedda Zachariasdatter måtte undergå besigtning till utrönande, så vidt möjligt, af tecken på hennes kropp, om hon födt fostret på den af henne uppgifna eller annan tid.

Besigtning

Brösten något stora, mjuka och slappa; ur högra bröstet kunde frampressas ett par droppar tunn, mjölkvassla lik vätska; vårtgården temligen stor, mörkbrun med upphöjda papiller och stor, framstående bröstvärta. Bukens hud mycket strimmig och rynkig. Mellangården oskadd. Blygdläpparna slappa, icke ansvällda. Moderslidans slemhinna blekröd. Moderstruten kort och platt. Modernmunnen bildade en tvärspringa af nära en tums längd, med ränderna slutna tätt intill hvarandra. Lifmodern liten, dess botten kunde ej kännas ofvan blygdbenen.

Attest

1 Att med säkerhet kan förklaras, att Hedda Zachariasdatter någon gång födt barn, ehuru icke kan afgöras, när detta skedt, dock icke under de sednast förflutna veckorna.
2 Att intet skäl finnas till antagande, att hon ej framfödt sitt foster på den af henne uppgifna tiden.

hvilket ej allenast på min aflagda embetsed intygar, utan ock med denna min edliga förpligtelse: så sant mig Gud hjelpe till lif och själ bekräftar.

Hede som ofvan

A W Ihrfors

t.f. provincialläkare

v281414.b4940

Protokoll, hållet vid Urtima med Wette härad uti tingshuset i Strömstad den 29 Augusti 1868

...

No 1

Jemlikt HRns beslut den 8 uti innevarande månad företages åter det till denna dag utsatta ransakningsmålet, som sednast handlagts under No 93 i årets sommartingsbok, rörande häktade och af Kronolänsmannen C G Ljungqvist för brnamord tilltalade Hedda Zachariasdotter från Rossö; och härvid inställes den tilltalade af fängbevakningen i närvaro af Åklagaren.

I anledning af framställda frågor förklarar den tilltalades fader Zacharias Olsson på Rossö, hwilken på Åkl kallelse tillstädekommit, att han, som under större delen af innevarande års winter och vår varit borta och seglat, vid sina derunder gjorda tillfälliga besök i hemmet och aldrig förmärkt att den tilltalade befunnit sig i hafvande tillstånd. Den 13 April reste han till Fredrikstad i Norge efter bräddor och hemkom den 22 April vid middagstiden, då den tilltalade stod färdig att gå till auktionen på Ingalsröd. Derefter var han hemma till en af de första dagarna i Maj månad, hvarunder han, som var ute och arbetade under dagarna och tillbragte allenast nätterna i hemmet, ej hade något annat skäl för mistankes fattande mot den tilltalade, än att han, under han den 1 maj uppehöll sig på Rundölandet och arbetade å sin båt, hörde sin svåger Henrik Jonasson i Rossö omtala, att folket i orten sade, det den tilltalade var med barn. Då han om aftonen hemkom omtalade han för sin hustru, hvad Henrik Jonasson för honom omtalat, men då hustrun tog den tilltalade fri från beskyllningen, fäste han sig ej vidare vid Henrik Jonassons berättelse.

Den 5 eller 6 Maj begaf han sig åter bort att segla och hemkom den 25 Maj, då han för motvind måste stanna hemma den dagen samt de tre derpåföljande dagarna, hvarunder han, som nästan dagarna igenom var sysselsatt utom hus, med stängsels uppförande m.m., hörde den tilltalade klaga öfver verk i hufvudet och bröst, dervid hon såsom orsak till sitt illamående angaf förkylning vid waddragning. Derefter begaf han sig åter bort att segla den 29 Maj, från hvilken resa han hemkom först den 9 eller 10 Juni, då den tilltalade redan var föremål för polisundersökning i anledning nu åtalade brottet, hvarom hon aldrig lemnat honom någon del.

Härefter anhåller Åkl om vittnesförhör med Olof Sörensson och Nils Andersson på Långö, Fru Elisabeth Andersson i Strömstad, enkorna Mathilda Jakobsdotter och Helena Mattisdotter på Rossö. Pigan Ellika Hansdotter på Stahre och Louise Olausdotter i Strömstad, hvilka samtliga äro tillstädes; och som jäfsanledning emot vittnena ej förekommer eller kan utrönas få de aflägga sanningsed, efter erinran om hvars wigt de höras vid särskilda företräden och berätta:

12. Olof Sörensson: Den 21 och 22 sistlidne April var vt sysselsatt med att på Rundölandet reparera en till den tilltalades fader tillhörig wedbåt, vid hvilken båtreparation vt biträdades af vittnena Anders Eriksson på Rossö och Nils Andersson på Långö samt den tilltalades broder Martin Zachariasson. Morgon och aftonmål intogo de i den tilltalades hem, hvaremot maten till öfriga måltiderna öfverfördes till Rundölandet af den tilltalades 3 mindre syskon och en gång af Martin Zachariasson, hvilken under arbetet ibland gick hem för hemtning af dref och andra byggnadsmaterialer. Wt, som förut hört det rykte, att den tilltalade skulle wara med barn, såg henne den 21 och 22 April, då vt och de andra arbetarne intogo sina morgonmål, hvarvid det föreföll vt som om den tilltalade

då ej ännu födt barn, emedan hon var mycket tjock omkring lifvet. Den 22 om morgonen hörde vt antingen den tilltalade eller hennes moder yttra, att den tilltalade under näst-förutgångna natten haft tandverk och att det i följe deraf varit litet ro i huset.

I anledning af Olof Sörenssons näststående uppgift meddelar den tilltalade, att hon, som kände sig klen och sjuklig efter barnförlossningen, den 21 på morgonen tillsagt vt, att hon under förutgångna natten haft tandverk, för att afleda misstanken på rätta anledningen till hennes dåvarande sjuklighet.

13. Nils Andersson: lika med vt Olof Sörensson, med undantag deraf, att vt ej fann någon annan ovanlighet hos den tilltalade, än att hon såg sjuklig och blyg ut.

14. Elisabeth Andersson: Efter vt till en qvinnsperson, som föregaf sig vara den tilltalade, den 2 Juni utgaf bevis derom, att hon ej födt barn eller för längre tid än en månad tillbaka blifvit lägrad, fick vt en söndag någon tid derefter, sannolikt den 7 Juni, besök af Efraim Olsson i Rundö och den tilltalade. I anledning af Efraim Olssons begäran undersöktes den tilltalade då af vt, som är barnmorska, hvarvid vt, som endast undersökte den tilltalades högra bröst, af den deri vara myckenhet af mjölk som uppenbart, att den tilltalade verkligen födt barn. Huruvida den tilltalade framfödt sitt ifrågavarande barn å den af honom uppgifna eller sednare tid säger sig vt ej kunna med säkerhet bestämma, men då den tilltalades bröst vid undersökningen voro fulla af mjölk och mjölken fortare försvinner ur bröstet, då de, såsom nu skall hafva varit förhållandet, ej drick af barn, antager vt med visshet, att den tilltalade antingen nedkommit med sitt foster å långt sednare tid, än hon uppgifvit eller den 20 sistlidna April, eller ock mjölkat sig sjelf.

Efter det Åkl företett följande handling:

“Afskrift. Hemmansdottern Hedda etc Litt A

förklarar vt Andersson, att det af henne den 2 sistlidne Juni till annan person, än den tilltalade, utgifna bevis varit till innehållet lika med ofvanintagna afskrift deraf.

15. Mathilda Jakobsdotter: Då vt vid ett tillfälle i sistlidna Februari månad infann sig i den tilltalades hem för brödbakning klagade den tilltalade öfver tandverk och flög i kroppen, hvarvid den tilltalade uppgaf, att hennes sjukdom wållats af förkylning på en Strömstadsresa. Den tilltalades moder, som var tillstädes och instämde i dotterns uppgift om anledningen till hennes sjukdom, att den tilltalade fingo skylla sig sjelf, då hon ej ville efterkomma modrens tillsägelse att låta åderlåta eller koppa sig. Wt lade ej märke till den tilltalades utseende vid omvitnade tillfället. Derefter sammanträffade vt med den tilltalade den 5 sistlidne April, då de hade sällskap till Tjernö kyrka. Wid detta tillfälle var den tilltalades ansigte uppfyllt af bruna strimmor, från hvilka hon nu är fri, men hennes växt kunde vt ej iakttaga, emedan hon var iklädd kappa, som skylde kroppen. Derefter såg vt ej (den) tilltalade förr än den 12 sistlidne Juni, då den tilltalade, som satt på en soffa i dagligstugan af hennes hem, såg mycket klen ut.

Den tilltalade, tillfrågad om hon efterkommit modrens tillsägelse att låta åderlåta eller koppa sig, förklarar att hon en längre tid för sista påsken låtit på wenstra foten koppa sig af vt Louise Olausdotter, men att detta skett för att blifva fri från en tillfällig sjukdom.

16. Helena Mattisdotter: Den 21 April detta år på e.m. besökte vt den tilltalade och hennes moder, hvarvid vt blef bjuden på kaffe, som den tilltalade tillredde. Den tilltalade såg då mera affallen ut, än hvad hon gjorde vid sista jultiden, men hennes växt kunde vt ej iakttaga, emedan hon då, såsom alltid under innevarande år, begagnade krinolin. Den 22 och 25 Maj besökte vt äfven den tilltaladees hem. Wid sista besöket låg den tilltalade, påklädd, uti modrens säng, dervid hon klagade öfver verk och flög i kroppen. Wt som hört det rykte vara i orten gängse, att den tilltalade skulle vara med barn, fäste sig ej vidare vid detta rykte, emedan den tilltalade en gång af någon anledning bedyrade att ryktet saknade all grund.

17. Ellika Hansdotter: Efter det vt den 23 Oktober sistlidet år varit i sällskap med den tilltalade såg vt henne ej förr än den 10 sistlidne Maj, då hon liksom vt, var stadd på väg till Tjernö kyrka; Då vt emellertid hört det rykte vara i orten gängse, att den tilltalade skulle vara med barn, tog vt vid sistnämnda tillfället den tilltalade i närmare skärskådande. Wt, som fann den tilltalade vara betydligt tjockare omkring lifvet den 10 Maj än vid vts föregående sammanträffand med henne, sluter deraf att den tilltalade ej ännu blifvit barnförlöst den 10 Maj.

18. Louise Olausdotter: Wt, som aldrig befattar sig med åderlåtning, säger sig ej minnas om den tilltalade, hvars utseende förefaller vt bekant, blifvit någon gång koppad af vt.

Berättelserna, upprepade utur protokollet, vidkännas af vittnena, hvilka, med undantag af Elisabeth Andersson och Louise Olausdotter, fordra ersättning för inställelsen under uppgift att wara boende, Ellika Hansdotter 3/8 mil och hwartdera af de öfrige 1 1/2 mil aflägs från tingsstaden.

Den tilltalade, tillhållen att afgifva en sann bekännelse om sitt ifrågavarande brott, säger sig ej hafva något att tillägga till sin förut afgifna berättelse om omständigheterna vid ifrågavarande barnets födelse och tiden derefter, hvilken berättelse för den tilltalade uppläses.

Åklagaren, hvilken förmäler sig ej ega tillgång på vidare bevisning i målet, öfverlemnar detsamma till domstolens pröfning, under yrkande af den tilltalades fällande till ansvar efter första momentet uti 14 Kap 25§ Strafflagen.

Efter enskild öfverläggning förenar sig HRn om följande offentligen afsagda

Utslag

Som genom den tilltalades eget erkännande och hvad för öfrigt i saken förekommit är lagligen styrkt, att, sedan den tilltalade af oloflig beblandelse blifvit hafvande, hon den 20 sistlidne April födt i enslighet och fostret förstört, utan att utrönt blifvit, att fostret omkommit utan den tilltalades wällande, eller warit dödfödt eller så ofullgånget, att det ej kunnat med lif framfödas; alltså och med stöd af 14 Kap 25§ Strafflagen dömer HRn tilltalade Hedda Zachariasdotter att för hennes berörda brott undergå straffarbete i tre (3:) år, hvarjemte hon kännes skyldig ersätta, ej mindre kostnaderna för den å hennes kropp verkställda medikolegala besigtning i enslighet med derå i wederbörlig ordning godkänd räkning, än ock i målet hörda vittnena Greta Hansdotter, Amalia Erikdsotter, Mathilda Hagelin, Hedda Halfvardsdotter, Ellika Brita Carlsdotter, Olof Sörensson och Nils Andersson i Långö, Anna Maria Halfvordsdotter och Johanna Månsdotter i Rundö, Johannes Hansson, Samuel Larsson, Anna Andersdotter, Anders Eriksson, Mathilda

Jakobsdotter och Helena Mattisdotter i Rossö samt Ellika Hansdotter i Stahre för deras inställelse vid Rätten med 1 Rdr 15 öre till Ellika Hansdotter och 6 Rdr 16 öre till vt Amalia Eriksdotter samt med 3 Rdr 8 öre till hwartdera af öfriga här ofvan nämnda vittnen: skolande ersättningarna för den medikolegala besigtningen och till vittnena, med undantag af till Ellika Hansdotter, hvars hemvist är beläget på mindre än en mils afstånd från tingsstaden, vid bristande tillgång hos Hedda Zachariasdotter utgå af allmänna medel.

Efter meddelad besvärshänvisning förklara pne sig med utslaget nöjde, hvad an utdrag deraf kommer att för verkställighet till Kgs Bfhde i länet öfversändas; och warder emellertid Hedda Zachariasdotter till Kronohäktet i Uddevalla införpassad.

Som ofvan
På Härads Rättens vägnar
C B Schånberg

v281414.b4950

Litt A

Afskrift

Hemmasdottern Hedda Zachariasdotter

Som hos mig blifvit granskadt och befinner sig för tillfället vara fri, om nämnda qvinna har blifvit hafvande för 3 eller 4 veckor sedan kan ej vara godt att säga för längre tid.

Sedan är hon fri.

Strömstad den 2 de Juni 1868

Elise Andersson Stads Barnmorska

Rätt afskrifvet betygar

Efraim Olsson

v299978.b58

Uddevalla länsfängelse

Inkom 1 Juli 1868

den 15/9 1868 afförd till Wenersborg för vidare befordran till ådömt straff.

v299319.b115.s106

Göteborgs Kronospinnhus

Ankom 16 September 1868

Frigiven 14/9 1871

Bestraffningar: 1868 7/12 4 dagar minskad kost Bruten tystnad

1869 1/7 5 "

1870 2/8 4 "

1870 27/8 5 "

1871 17/1 4 "

Har stark kroppsbyggnad, ljust hår, ljusbruna ögon, trindlagdt ansigte samt en längd af 5,7 fot